

Правління Національного банку України
ПОСТАНОВА

20 червня 2023 року

Київ

№ 76

Про затвердження Змін до Інструкції про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні

Відповідно до статей 7, 15, 33, 56 Закону України “Про Національний банк України”, з метою вдосконалення платіжних послуг та посилення вимог до надавачів платіжних послуг/комерційних агентів, які здійснюють свою діяльність з приймання готівки через платіжні пристрої, а також вдосконалення норм щодо приймання банкнот іноземної валюти на інкасо Правління Національного банку України **постановляє:**

1. Затвердити Зміни до Інструкції про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні, затвердженої постановою Правління Національного банку України від 25 вересня 2018 року № 103 (зі змінами) (далі – Зміни), що додаються.

2. Контроль за виконанням цієї постанови покласти на заступника Голови Національного банку України Олексія Шабана.

3. Постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її офіційного опублікування, крім підпункту 3 пункту 1 Змін, який набирає чинності з 01 липня 2023 року.

Голова

Андрій ПИШНИЙ

Інд. 50

ЗАТВЕРДЖЕНО
Постанова Правління
Національного банку України
20 червня 2023 року № 76

Зміни до Інструкції про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні

1. У розділі VI:

1) у пункті 104:

підпункти 2, 9 після слова “послуг” доповнити словами “/комерційного агента”;

пункт доповнити двома новими абзацами такого змісту:

“Комерційний агент зобов’язаний в касовому документі визначати себе для користувача щоразу під час надання фінансової платіжної послуги та інформувати користувача про банк, платіжну установу, емітента електронних грошей, від імені якої він діє.

Комерційні агенти під час формування касових документів із використанням платіжних терміналів у торговельній мережі з поповнення рахунку на касі реквізит “власноручний підпис користувача” не зазначають.”;

2) пункт 122 викласти в такій редакції:

“122. Надавач платіжних послуг забезпечує формування касових документів, що створюються платіжним пристроєм із застосуванням емітованих платіжних інструментів, які повинні містити такі обов’язкові реквізити:

1) найменування платіжної системи, якщо операція здійснювалася з її використанням;

2) ідентифікатор надавача платіжних послуг або інші реквізити, за допомогою яких є можливість ідентифікувати надавача платіжних послуг;

3) номер платіжного пристрою;

4) дату та час здійснення операції;

5) суму та валюту операції;

6) призначення платежу/зміст операції;

7) реквізити емітованого платіжного інструменту – у форматі, що дозволений правилами безпеки емітента або платіжної системи (для платіжних

інструментів, що використовуються для здійснення операцій у платіжній системі), у разі видачі готівки користувачу;

8) унікальний (повний) номер платіжного інструменту в разі приймання готівки для зарахування на рахунок отримувача;

9) унікальний код операції/найменування платіжної системи та код авторизації або інший код, що ідентифікує операцію в платіжній системі, у разі використання платіжного інструменту в платіжній системі;

10) суму комісійної винагороди.

Внутрішні документи надавача платіжних послуг та/або правила платіжних систем можуть передбачати також інші додаткові реквізити касових документів за операціями з використанням платіжних інструментів.”;

3) пункт 124 викласти в такій редакції:

“124. Квитанції, що формуються надавачем платіжних послуг/комерційним агентом із використанням платіжних пристроїв за результатами операцій з приймання готівки для зарахування її суми на рахунки без застосування емітованих платіжних інструментів, повинні містити такі реквізити:

1) найменування платіжної системи, якщо операція здійснювалася з її використанням;

2) найменування надавача платіжних послуг/комерційного агента або реквізити, за допомогою яких є можливість ідентифікувати надавача платіжних послуг/комерційного агента;

3) номер платіжного пристрою;

4) дату та час здійснення операції;

5) суму та валюту операції;

6) найменування платника;

7) призначення платежу/зміст операції;

8) номер мобільного телефону платника (на який надавач платіжних послуг/комерційний агент надсилає платнику одноразовий пароль для підтвердження платіжної операції з готівкою на екрані платіжного пристрою);

9) код авторизації або інший код, що ідентифікує операцію в платіжній системі;

10) найменування отримувача;

11) номер рахунку/унікальний (повний) номер платіжного інструменту/номер електронного гаманця отримувача;

12) найменування надавача платіжних послуг отримувача;

13) код отримувача;

14) суму комісійної винагороди.

Надавачі платіжних послуг/комерційні агенти зобов'язані забезпечити під час ініціювання платником переказу готівки з використанням платіжного пристрою без застосування емітованих платіжних інструментів надсилання присвоєного одноразового пароля на введений платником на екрані платіжного пристрою номер мобільного телефону. Надісланий надавачем платіжних послуг/комерційним агентом на введений платником номер мобільного телефону присвоєний одноразовий пароль платник вводить на екрані платіжного пристрою для підтвердження платіжної операції з готівкою незалежно від суми, на яку здійснюється переказ готівки.

Надавачі платіжних послуг/комерційні агенти забезпечують виконання платіжної операції платника з переказу готівки через платіжний пристрій без застосування емітованих платіжних інструментів виключно за умови застосування вимог, визначених у пункті 124 розділу VI цієї Інструкції.

Надавачі платіжних послуг/комерційні агенти зобов'язані забезпечити зберігання квитанції, що формується надавачем платіжних послуг/комерційним агентом із використанням платіжних пристроїв за результатами операцій з приймання готівки для зарахування її суми на рахунки без застосування емітованих платіжних інструментів, для надання її на вимогу Національного банку під час нагляду.”;

4) абзац перший пункту 142 після слова “визначених” доповнити словами “цією Інструкцією та”.

2. У розділі VII:

1) пункт 170 викласти в такій редакції:

“170. Банк (філія, відділення)/небанківська фінансова установа приймають на інкасо:

1) банкноти іноземної валюти, які набули під час обігу одну або кілька ознак значного зношення/пошкодження:

розірвані (розрізані) на частини;

із пошкодженими елементами дизайну та захисту (видалені цифрові чи текстові позначення номіналу, зображення портрета, оптично-змінні елементи захисту, захисні стрічки);

зі зміненим первісним кольором паперу та/або зображень;

із локальними забрудненнями (плямами), включаючи видимі в ультрафіолетових променях, загальна площа яких перевищує половину площі банкноти;

із загальними забрудненнями, включаючи ті, що спричиняють люмінесценцію паперу в ультрафіолетових променях;

обпалені, пропалені, трухлі (пошкоджені внаслідок тривалої дії вологи, різних рідин, хімікатів або з ознаками гниття);

мають явні друкарські недоліки;

2) банкноти, які вилучені іноземною державою з обігу після дати, оголошеної банком-емітентом відповідної валюти (за наявності згоди банку-кореспондента відповідної держави на обмін цих банкнот).”;

2) розділ після пункту 170 доповнити п'ятьма новими пунктами 170¹–170⁵ такого змісту:

“170¹. Банк (філія, відділення) приймають на інкасо банкноти іноземної валюти, перелік яких зазначений у підпунктах 1, 2 пункту 170 розділу VII цієї Інструкції, на умовах, що визначаються банком разом із банком-кореспондентом, від:

1) фізичних осіб (резидентів і нерезидентів);

2) юридичних осіб-резидентів;

3) представництв юридичних осіб-нерезидентів.

170². Банк зобов'язаний у Положенні про організацію роботи щодо здійснення касових операцій визначити:

1) порядок та умови здійснення операцій з приймання на інкасо банкнот іноземної валюти;

2) тариф комісійної винагороди за операцію інкасо та умови її сплати клієнтом;

3) строки виплати клієнтам відшкодування за прийняті на інкасо банкноти іноземної валюти (відшкодування безпосередньо після приймання банкнот від клієнта або після отримання відшкодування від іноземного банку-кореспондента).

170³. Небанківська фінансова установа приймає на інкасо банкноти іноземної валюти, перелік яких зазначений у підпунктах 1, 2 пункту 170 розділу VII цієї Інструкції, від фізичних осіб (резидентів і нерезидентів) за умови, що така небанківська фінансова установа здійснює діяльність з торгівлі іноземною валютою в готівковій формі на підставі ліцензії Національного банку на здійснення валютних операцій та має договірні відносини з банками України, які мають договори з банками-кореспондентами.

170⁴. Небанківська фінансова установа зобов'язана у внутрішньому положенні (інструкції) про організацію роботи щодо здійснення касових операцій визначити:

1) порядок та умови надання послуг з приймання на інкасо банкнот іноземної валюти;

2) тариф комісійної винагороди за операцію інкасо та умови її сплати клієнтом;

3) строки виплати клієнтам відшкодування за зношені банкноти іноземної валюти з урахуванням договірних відносин небанківської фінансової установи з банками України.

170⁵. Банк, небанківська фінансова установа, які надають послуги з приймання банкнот іноземної валюти на інкасо, зобов'язані розмістити в доступному для огляду клієнтами місці таку інформацію:

1) витяг з наказу (розпорядження) про встановлені тарифи на послуги з приймання на інкасо банкнот іноземної валюти;

2) повідомлення про ознаки значного зношення/пошкодження банкнот іноземної валюти, перелік яких зазначений у підпунктах 1, 2 пункту 170 розділу VII цієї Інструкції.

Інформація, зазначена в підпунктах 1 та 2 пункту 170⁵ розділу VII цієї Інструкції, розміщується в доступному для огляду клієнтами місці на електронних пристроях (за наявності) та має відповідати змісту рішень, прийнятих та оформлених у формі паперового або електронного документа.”;

3) абзац другий пункту 171 виключити.

3. У додатках до Інструкції:

1) у додатку 11 слова і цифру “послуг платника²”, “Підпис надавача платіжних послуг” замінити відповідно словами і цифрою “послуг

платника/комерційний агент²”, “Підпис надавача платіжних послуг/комерційного агента”;

2) у таблиці додатка 20:

колонку 3:

рядка 6 викласти в такій редакції:

“Зазначаються повне або скорочене найменування та місцезнаходження надавача платіжних послуг, який надає послуги отримувачу, яке міститься в Державному реєстрі банків або в Державному реєстрі фінансових установ”;

рядка 7 викласти в такій редакції:

“Зазначаються повне або скорочене найменування та місцезнаходження надавача платіжних послуг (або його комерційного агента), який надає послуги платнику, яке міститься в Державному реєстрі банків або в Державному реєстрі фінансових установ/Реєстр платіжної інфраструктури”;

у колонці 3 рядка 15 слова “надавачем платіжних послуг готівки”, “переказ готівки” замінити відповідно словами “надавачем платіжних послуг/комерційним агентом готівки”, “унесення готівки”.